

บทที่ 6

บทสรุปผลการศึกษารูปแบบงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูล ของธุรกิจ

บทนี้จะนำเสนอภาพสรุปของการศึกษารูปแบบงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลของธุรกิจ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ การศึกษาข้อมูลจากงบการเงินของธุรกิจที่จดทะเบียนนิติบุคคล ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยจังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี สตูล และสงขลา เป็นการค้นหาแนวปฏิบัติทางการบัญชีใน 2 ส่วน คือ (1) การนำเสนอรูปแบบงบการเงิน และ (2) การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน ข้อมูลที่นำมาศึกษาคือ งบการเงินของกิจการ โดยเน้นอุตสาหกรรมเป็นกลุ่มตัวอย่าง

สรุปผลการศึกษารูปแบบงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูล

รูปแบบงบการเงิน

ผลการศึกษาในเรื่องรูปแบบงบการเงิน พบว่ามีการจัดทำงบการเงินสอดคล้องกับประกาศในบัญชีท้ายกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2519) ให้ไว้ ณ วันที่ 7 ธันวาคม 2519 คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าประกาศฉบับดังกล่าวมีการเผยแพร่มานาน ทำให้นักบัญชีรู้จักและทำความเข้าใจในรูปแบบได้อย่างชัดเจน จึงนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน

แนวทางการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินจะถูกกำหนดในมาตรฐานการบัญชี ประเทศไทยมีสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย เป็นผู้จัดทำมาตรฐานการบัญชี ซึ่งยังมีจำนวนไม่เพียงพอตามความต้องการของนักบัญชีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานประกันภัย และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับการรายงานข้อมูลเพิ่มเติม คณะผู้วิจัยมีความสนใจว่าการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีได้ถูกนำมาปฏิบัติมากน้อยเพียงใด

จากการตรวจสอบมาตรฐานการบัญชีจำนวน 31 ฉบับ คณะผู้วิจัยเลือกมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับงบการเงินของอุตสาหกรรมภาคใต้ที่จัดเป็นกลุ่มตัวอย่างเพียง 15 ฉบับ ผลการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 6-1 : การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน

มาตรฐานการบัญชี	จำนวนตัวอย่าง	จำนวนที่เปิด เผยข้อมูลคิด เป็นร้อยละ	รายละเอียดการเปิดเผยข้อมูล	
			หัวข้อ	ร้อยละ
ฉบับที่ 1 ข้อสมมติทางการบัญชี	307	-	-	-
ฉบับที่ 2 นโยบายการบัญชี	307	50.5	วิธีการรับรู้รายได้	47.7
			การตีราคาสินค้าคงเหลือ	58.7
			การตีราคาเงินลงทุน	7.6
			การเผื่อนี้สูญ	3.2
			ค่าเสื่อมราคา	76.1
			สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	0.6
			การแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ	9.0
			กำไรสะสม	23.2
ฉบับที่ 3 รายการพิเศษ	6	100.0	ลักษณะรายการ	100.0
			จำนวนเงิน	100.0
			ผลทางภาษีที่เกี่ยวข้อง	33.3
ฉบับที่ 4 การเปลี่ยนแปลงทางบัญชี	2	100.0	ลักษณะการเปลี่ยนแปลง	100.0
			เหตุผลการเปลี่ยนแปลง	100.0
			ผลต่อบงกำไรขาดทุน	50.0
ฉบับที่ 5 กำไรต่อหุ้น	161	43.5	ชื่อบัญชี	43.5
			จำนวนเงินต่อหุ้น	43.5
			โครงสร้างทุน	100.0
ฉบับที่ 6 การรับรู้รายได้	307	96.7	ชื่อบัญชีและจำนวนเงิน	100.0
			รายละเอียด	55.7

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

มาตรฐานการบัญชี	จำนวนตัวอย่าง	จำนวนที่เปิดเผยข้อมูลคิดเป็นร้อยละ	รายละเอียดการเปิดเผยข้อมูล	
			หัวข้อ	ร้อยละ
ฉบับที่ 9 การบัญชีสำหรับที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	307	100.0	ชื่อบัญชีและจำนวนเงิน	100.0
			รายละเอียดการเปรียบเทียบระหว่างงวด	7.5
			เงื่อนไขการค้าประกัน	3.6
			วิธีคิดค่าเสื่อมราคา	44.3
ฉบับที่ 10 การบัญชีค่าเสื่อมราคา	307	100.0	อัตราค่าเสื่อมราคา	50.5
			อายุการใช้งาน	31.9
			จำนวนค่าเสื่อมราคา (บาท)	70.4
			ค่าเสื่อมราคาสะสม (บาท)	26.4
ฉบับที่ 11 หนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ	307	1.6	ราคาทุน	34.9
			ชื่อบัญชีและจำนวนเงิน	1.6
ฉบับที่ 12 การบัญชีสำหรับหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด	3	100.0	วิธีประมาณค่าเมื่อหนี้สูญ	0.3
			ชื่อบัญชีและจำนวนเงิน	100.0
			วิธีประเมินราคา	100.0
			การแบ่งประเภทหลักทรัพย์	50.0
			เกณฑ์กำไรขาดทุนจากการขายหลักทรัพย์	50.0

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

มาตรฐานการบัญชี	จำนวนตัวอย่าง	จำนวนที่เปิดเผยข้อมูลคิดเป็นร้อยละ	รายละเอียดการเปิดเผยข้อมูล	
			หัวข้อ	ร้อยละ
ฉบับที่ 13 การเปิดเผยข้อมูลของกิจการที่เกี่ยวข้อง	30	100.0	รายละเอียด จำนวนเงิน การเปิดเผยความ สัมพันธ์	100.0 96.7 16.7
ฉบับที่ 16 สินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียน	307	100.0	การเรียงลำดับตามสภาพคล่อง หรือกำหนดการชำระหนี้ การประเมินราคา	100.0 100.0
ฉบับที่ 17 การบัญชีเกี่ยวกับเงินลงทุน	24	100.0	ชื่อบัญชีและจำนวนเงิน รายได้จากการลงทุน ข้อจำกัด	100.0 100.0 14.3
ฉบับที่ 21 เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นใน ภายหน้าและเหตุการณ์ ภายหลังวันที่ในงบการเงิน	13	100.0	ลักษณะเหตุการณ์ ปัจจัยความไม่แน่นอน นอกระยะเวลาการ	100.0 15.4 69.2
ฉบับที่ 31 สินค้าคงเหลือ	307	100.0	ชื่อบัญชีและจำนวนเงิน รายละเอียดของ สินค้า หลักเกณฑ์การตี ราคา	100.0 42.3 20.5

ตารางที่ 6-2 (ต่อ)

มาตรฐานการบัญชี	จำนวนตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	ระดับการเปิดเผยข้อมูล									
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
ฉบับที่ 16 สินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียน	307	2	12.5	87.5								100.0
ฉบับที่ 17 การบัญชีเกี่ยวกับเงินลงทุน	24	3	76.2	16.7	4.1							100.0
ฉบับที่ 21 เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในภายหลังวันที่ในงบการเงิน	13	3	30.8	53.8	15.4							100.0
ฉบับที่ 22 สินค้าคงเหลือ	307	4	1.2	36.0	49.2	13.6						100.0

ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูล

ปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์แยกเป็น 3 ประเภท คือรูปแบบการจัดตั้งกิจการจำนวนเงินทุนจดทะเบียน และอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน เนื่องจากคณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าปัจจัยทั้งสามสะท้อนภาพของกลุ่มบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับดำเนินงานของกิจการ และความเสี่ยงของการเข้ามาเกี่ยวข้องกับการลงทุนในกิจการ

รูปแบบของการจัดตั้งกิจการที่นำมาศึกษามี 2 ลักษณะ คือ ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด จำนวนเงินทุนจดทะเบียนที่นำมาศึกษาแยกออกเป็น 5 ระดับ คือ น้อยกว่า 1 ล้านบาท, 1-5 ล้านบาท, 5-10 ล้านบาท, 10-15 ล้านบาท และมากกว่า 15 ล้านบาท ส่วนอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนที่นำมาศึกษาแยกออกเป็น 5 ระดับคือ น้อยกว่า 20%, 20-30%, 30-40%, 40-50% และมากกว่า 50% ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 6-3 : ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน

มาตรฐานการบัญชี	ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูล		
	รูปแบบการจัดตั้ง กิจการ	จำนวนเงินทุน	อัตราส่วนหนี้สิน ต่อทุน
ฉบับที่ 2 นโยบายการบัญชี	ไม่มี	มี	ไม่มี
ฉบับที่ 3 รายการพิเศษ	ไม่สรุปผล	ไม่สรุปผล	ไม่สรุปผล
ฉบับที่ 4 การเปลี่ยนแปลงทาง บัญชี	ไม่สรุปผล	ไม่สรุปผล	ไม่สรุปผล
ฉบับที่ 5 กำไรต่อหุ้น	ไม่สรุปผล	ไม่สรุปผล	ไม่สรุปผล
ฉบับที่ 6 การรับรู้รายได้	มี	มี	มี
ฉบับที่ 9 การบัญชีสำหรับที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	มี	มี	มี
ฉบับที่ 10 การบัญชีค่าเสื่อม ราคา	มี	ไม่มี	ไม่มี
ฉบับที่ 11 หนี้สงสัยจะสูญและ หนี้สูญ	ไม่สรุปผล	ไม่สรุปผล	ไม่สรุปผล
ฉบับที่ 12 การบัญชีสำหรับ หลักทรัพย์ในความ ต้องการของตลาด	ไม่สรุปผล	ไม่สรุปผล	ไม่สรุปผล
ฉบับที่ 13 การเปิดเผยข้อมูลของ กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	ไม่สรุปผล	ไม่สรุปผล	ไม่สรุปผล
ฉบับที่ 16 สินทรัพย์หมุนเวียน และหนี้สินหมุนเวียน	มี	มี	มี
ฉบับที่ 17 การบัญชีเกี่ยวกับ เงินทุน	ไม่สรุปผล	ไม่สรุปผล	ไม่สรุปผล
ฉบับที่ 21 เหตุการณ์ที่อาจเกิด ขึ้นในภายหลังวันที่ใน งบการเงิน	ไม่สรุปผล	ไม่สรุปผล	ไม่สรุปผล
ฉบับที่ 31 สินค้าคงเหลือ	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี

หมายเหตุ : คณะผู้วิจัยไม่สรุปผลการศึกษาเนื่องมาจากจำนวนข้อมูลในการวิเคราะห์มีจำนวนน้อย

ข้อเสนอแนะ

การศึกษารูปแบบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลของธุรกิจ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน เป็นการศึกษาโดยเน้นทุกรายการที่ปรากฏในงบการเงิน ซึ่งบางรายการอาจจะไม่มีในงบการเงิน ดังนั้น ระดับตัวอย่างในการศึกษาจึงมีความแตกต่างกันซึ่งมีผลทำให้การศึกษาในบางมาตรฐานการบัญชีไม่สามารถสรุปผลได้อย่างชัดเจน คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า การศึกษาในอนาคตอาจเป็นเพียงรายการใดรายการหนึ่ง และเก็บตัวอย่างรายการที่ศึกษาให้มีมากขึ้น เช่น อาจศึกษาเฉพาะรายการพิเศษ การเปลี่ยนแปลงทางบัญชี เป็นต้น

2. ควรทำการศึกษาด้านผู้ใช้ข้อมูลจากงบการเงิน เช่น เจ้าของ เจ้าหนี้ นักลงทุน หรือหน่วยงานของรัฐ ว่ามีความต้องการให้เปิดเผยข้อมูลในงบการเงินในระดับใด เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินอยู่ในระดับไม่สูงนัก ประกอบกับปัจจัยทั้งในฐานะเจ้าของกิจการ และเจ้าหนี้ ไม่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งอาจอธิบายได้ว่างบการเงินชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการเสนอข้อมูลเพื่อหน่วยงานของรัฐ ถ้าหากมีความจำเป็นจะต้องขอกู้ยืม กิจการอาจจัดทำงบการเงินเพื่อประโยชน์ดังกล่าว

สรุป

บทนี้สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลของธุรกิจ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการเงินเป็นไปตามข้อกำหนดกฎกระทรวง ส่วนการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินพบว่า การวิเคราะห์มาตรฐานการบัญชีฉบับ 15 ฉบับนั้น กิจการมีการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง และระดับการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลพบว่า รูปแบบการจัดตั้งกิจการมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีเพียง 4 ฉบับ จำนวนเงินทุนจดทะเบียนมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีเพียง 4 ฉบับ และอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีเพียง 1 ฉบับ